

Az etikai kódex és eljárásrend létrejötte és célja

Az MRK-FSZK elnökség által kiadott *Etikai kódex és eljárásrend* arra szolgál, hogy az iskolafenntartó szerzetesrendek vagy maguk a szerzetesi fenntartásban álló katolikus iskolák vagy óvodák ennek mintájára megfogalmazzák az intézményeikben közösen vallott etikai értékrendet, valamint megalkothassák az annak megóvását szolgáló eljárásrendet.

Az etikai kódex – eltérően más hivatások (pl. orvosi vagy ügyvédi stb.) etikai kódexétől – nem az érintettek vétkes magatartásának szankcionálását kívánja lehetővé tenni, de a részét képező „fegyelmi szabályzat” erre is lehetőséget ad. A szűkebb értelemben vett etikai kódex az etikai értékrend deklarációja mellett azt a célt szolgálja, hogy az adott intézményi közösség megelőzze értékrendjének kikezdését, devalválódását, másfelől hogy megóvja tagjait attól, hogy – világos és követhető elvárások hiányában – helytelen magatartási és viselkedési szokások irányába sodródják.

Az etikai kódex tehát arra épít, hogy a közösség rendelkezik közös értékrenddel, felelősséget vállal érte, s ennek érdekében vállalja azt is, hogy szükség esetén a közösség tagjaival szemben az evangéliumokban tanácsolt módon fel is lép – óva egyaránt a közösséget és annak érintett tagját. Kultúránkban nem vert még gyökeret az, hogy egy közösség egy tagjával szemben úgy lép fel, hogy azzal ne megalázza, ne ellehetetlenítse, hanem építse őt hivatása minél inkább üdvös gyakorlása érdekében. Az etikailag kérdéses helyzetek kezelésnek e dokumentumban leírt, formalizált eljárása révén megelőzhető egyesek alattomos, suttogó kikezdése, a gyanúsítgatások primitív szokása éppúgy, ahogyan az etikailag vétkes magatartás megtűrése is. Ehhez természetesen a pedagógushivatás gyakorlóinak felelős, érett, tisztelettudó, méltányos, komoly hozzáállása kelletik.

A rendi előjárók előtt álló lehetőségek

- Az intézményfenntartó szerzetesrendek dönthetnek úgy, hogy elrendelik a kiadott etikai kódex vagy annak általuk módosított változatának bevezetését az intézményekben. (A kiadott szöveg nagyobb része „egy az egyben” átvehető, csupán egyetlen ponton közöl opciókat. A fenntartó ki is egészítheti a szöveget, vagy elhagyhat belőle – a rend és intézményeinek sajátosságai szerint. Egyetlen ponton, a 21. § (2) bekezdésnél a szöveg opciókat közöl, itt tehát döntést kell hozni.)
- A fenntartó dönthet úgy is, hogy a nevelőtestületeknek felhatalmazást ad arra, hogy a dokumentumot belátásuk szerint módosítsák, s csupán egyetértési jogát gyakorolja, ami azt jelenti, hogy a szabályozás csak fenntartói jóváhagyással válik hatályossá.
- Harmadrészt a fenntartó dönthet úgy is, hogy megjelöli a szöveg változtathatatlan részeit és azokat, amelyeket iránymutatása szerint a nevelőtestület módosíthat.

Az etikai kódex és eljárásrend további működtetése

Attól kezdve, hogy az intézmény rendelkezik hatályos etikai kódexszel a következőket kell tennie:

Hozza nyilvánosságra, hogy ilyen önszabályozó dokumentummal rendelkezik. (Magát a szöveget nem javasoljuk nyilvánosságra hozni, mert kívülállóknak nem áll jogukban ezeket számon kérni az intézmény munkatársain.)

Ha a dokumentum részeként a fegyelmi szabályzatot is elfogadták, akkor az csak abban az esetben érvényesíthető munkajogi szempontból, ha a munkaköri leírások és/vagy a munkaszerződések arra hivatkoznak, vagy utalnak arra. Indokolt tehát ezek felülvizsgálata.

Ha a kódex és eljárásrend szerint a nevelőtestület *állandó* jelleggel hozza létre az etikai tanácsadó testületet és/vagy a fegyelmi bizottságot, akkor azt létre kell hozni az eljárásrendnek megfelelően.

Indokolt, hogy az intézmény minden olyan esetben tájékoztatást adjon a fenntartónak, ha etikai helyzetkezelésre vagy fegyelmi eljárásra került sor az intézményben.

Hol kaphatunk támogatást?

Az etikai kódex és eljárásrend alapszövege a <http://kozneveles.szerzetesek.hu/> honlapon olvasható. Itt egyes a szöveghelyekhez később kommentek, illetve anonimizált esetleírások is kapcsolódnak majd.

A szerzetesi iroda pedetika@szerzetesek.hu email-címén keresztül a nevelőtestületek kérdésekkel fordulhatnak az etikai kódexet megalkotó munkacsoport tagjaihoz. A Magyarországi Szerzeteselőjárók Konferenciájának Irodájának vezetőjén Kiss István Didák OFM testvéren keresztül szintén lehet kérdésekkel fordulhatni a munkacsoport tagjaihoz.

Az alkotók reményei szerint a szerzetesi intézmények számára pedagógusokat képző egyetemek kínálatában (különösen az akkreditált pedagógusképzések, illetve a köznevelési vezetőképzés tartalmában) meg fognak jelenni a pedagógusetika azon elemei, amelyek e dokumentumban megfogalmazódtak, illetve az etikai helyzetkezelésnek itt kialakított lehetősége is széles körben ismertté válik. Tervezik, hogy kutatást indítanak az iskolák etikai helyzetkezelési gyakorlatának feltárására, hogy annak tapasztalatait publikálva a jó gyakorlatok elterjedhessenek és beépülhessenek a konfliktuskezelési kultúránkba. E célból a szerzetesi fenntartású köznevelési intézmények nevelőtestületeit meg fogják keresni.